ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 15.12.2020
SWD(2020) 347 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

που συνοδεύει το έγγραφο

[Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές και με την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 347/2013]

{COM(2020) 824 final} - {SEC(2020) 431 final} - {SWD(2020) 346 final}

Δελτίο συνοπτικής παρουσίασης

Εκτίμηση των επιπτώσεων που θα έχουν οι αναθεωρήσεις των κατευθυντήριων γραμμών για τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα της ενέργειας (κανονισμός ΔΕΔ-Ε)

Α. Ανάγκη ανάληψης δράσης

Ποιο είναι το πρόβλημα και γιατί είναι πρόβλημα σε επίπεδο ΕΕ;

Ο ισχύων κανονισμός ΔΕΔ-Ε καθιέρωσε μια νέα προσέγγιση στον σχεδιασμό διασυνοριακών υποδομών με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών σε ένα πλαίσιο περιφερειακής συνεργασίας για τον προσδιορισμό και τη συμβολή στην υλοποίηση έργων κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ) που συμβάλλουν τα μέγιστα στην εσωτερική αγορά ενέργειας, την ασφάλεια του εφοδιασμού και τη βιωσιμότητα. Απαιτεί επίσης από τα κράτη μέλη να εξορθολογίσουν τις διαδικασίες αδειοδότησης των ΕΚΕ και προβλέπει τους όρους πρόσβασης σε χρηματοδότηση από τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ). Η αξιολόγηση του ισχύοντος κανονισμού ΔΕΔ-Ε έδειξε ότι, ενώ οι στόχοι του ισχύοντος κανονισμού εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να ισχύουν, η εστίασή τους στους στόχους για το 2020/30 πρέπει να αναβαθμιστεί ώστε να αντικατοπτρίζει το νέο πολιτικό πλαίσιο και τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας για το 2050 που προβλέπεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Εκτός από το νέο πολιτικό πλαίσιο και τους νέους στόχους, κατά την τελευταία δεκαετία, ταχεία υπήρξε και η τεχνολογική ανάπτυξη.

Εντοπίστηκαν τα ακόλουθα δύο βασικά προβλήματα: 1) Το είδος και η κλίμακα των εξελίξεων στις διασυνοριακές υποδομές δεν ευθυγραμμίζονται πλήρως με τους στόχους της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας, και 2) σημειώνονται καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων. Ο ενισχυμένος κλιματικός στόχος για το 2030 και ο στόχος της κλιματικής ουδετερότητας που προβλέπεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και στη στρατηγική «Καθαρός πλανήτης για όλους» απαιτούν ριζικό μετασχηματισμό του ευρωπαϊκού ενεργειακού συστήματος, τόσο από την πλευρά της προσφοράς όσο και από την πλευρά της ζήτησης. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να δημιουργηθεί μια υποδομή για τη στήριξη αυτής της ευρωπαϊκής ενεργειακής μετάβασης, συμπεριλαμβανομένων του γρήγορου εξηλεκτρισμού με διπλασιασμό του μεριδίου της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, της ραγδαίας αύξησης των ανανεώσιμων αερίων και των αερίων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, της ενοποίησης του ενεργειακού συστήματος και της ευρύτερης υιοθέτησης καινοτόμων λύσεων. Επί του παρόντος, δεν είναι επιλέξιμες όλες οι κατηγορίες υποδομών που σχετίζονται με την ενεργειακή μετάβαση για το καθεστώς ΕΚΕ (π.χ. υδρογόνο) και ορισμένες δεν αντικατοπτρίζουν επαρκώς τις τεχνολογικές εξελίξεις (π.χ. έξυπνα δίκτυα). Καθυστερήσεις στην υλοποίηση έργων προτεραιότητας που έχουν κριθεί αναγκαία για την επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια θα έθεταν σε κίνδυνο την απαιτούμενη επιτάχυνση της αλλαγής του ενεργειακού συστήματος. Η υλοποίηση βασικών έργων υποδομής εξακολουθεί να είναι υπερβολικά χρονοβόρα. Το 2020, το 27 % των ΕΚΕ ηλεκτρικής ενέργειας καθυστέρησαν κατά μέσο όρο 17 μήνες σε σύγκριση με την αρχικά προγραμματισμένη ημερομηνία έναρξης λειτουργίας τους.

Τι θα πρέπει να επιτευχθεί;

Γενικός στόχος είναι να διευκολυνθεί η έγκαιρη ανάπτυξη επαρκών ενεργειακών υποδομών σε ολόκληρη την ΕΕ και στις γειτονικές της χώρες, ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη των ενεργειακών και κλιματικών στόχων της ΕΕ σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, ιδίως όσον αφορά τους στόχους 2030/50, συμπεριλαμβανομένου του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας, καθώς και η ενοποίηση της αγοράς, η ανταγωνιστικότητα και η ασφάλεια του εφοδιασμού με το ελάχιστο κόστος για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις. Οι ειδικοί στόχοι είναι οι εξής: 1) Να καταστεί δυνατός ο

προσδιορισμός των διασυνοριακών έργων και επενδύσεων σε ολόκληρη την ΕΕ και με τις γειτονικές της χώρες, τα οποία είναι απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων της ενεργειακής μετάβασης και των στόχων για το κλίμα, 2) να βελτιωθεί ο σχεδιασμός των υποδομών για την ενοποίηση του ενεργειακού συστήματος και τα υπεράκτια δίκτυα, 3) να συντομευθούν οι διαδικασίες αδειοδότησης των ΕΚΕ ώστε να αποφεύγονται καθυστερήσεις σε έργα που διευκολύνουν την ενεργειακή μετάβαση, και 4) να διασφαλιστεί η κατάλληλη χρήση των εργαλείων επιμερισμού του κόστους και των ρυθμιστικών κινήτρων.

Ποια είναι η προστιθέμενη αξία της δράσης σε επίπεδο ΕΕ (επικουρικότητα);

Για την ανάπτυξη διασυνοριακών ενεργειακών υποδομών είναι απαραίτητο ένα πλαίσιο συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ μεταξύ των κρατών μελών. Οι επιμέρους κανονισμοί και οι ενέργειες των κρατών μελών δεν επαρκούν για την υλοποίηση αυτών των έργων υποδομών. Από οικονομική σκοπιά, η βέλτιστη εξέλιξη των ενεργειακών δικτύων επιτυγχάνεται όταν ο σχεδιασμός πραγματοποιείται με ευρωπαϊκή προοπτική, συνδυάζοντας τη δράση της ΕΕ και των κρατών μελών, με σεβασμό παράλληλα στις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους. Η αξιολόγηση του ισχύοντος κανονισμού ΔΕΔ-Ε επιβεβαίωσε ότι ο ΔΕΔ-Ε παρείχε πρόσθετη αξία σε σύγκριση με αυτό που θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.

Β. Λύσεις

Ποιες είναι οι διάφορες επιλογές για την επίτευξη των στόχων; Υπάρχει προτιμώμενη επιλογή ή όχι; Αν όχι, γιατί;

Εξετάστηκαν διάφορες επιλογές πολιτικής για τα ακόλουθα θέματα:

Α) ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
- Έξυπνα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και αποθήκευση ηλεκτρικής ενέργειας
- Υποδομές φυσικού αερίου, δίκτυα υδρογόνου και μετατροπή ενέργειας σε αέριο
- Έργα σε συνεργασία με τρίτες χώρες (έργα αμοιβαίου ενδιαφέροντος)

Β) ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ/ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
- Υπεράκτια δίκτυα ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές
- Διατομεακός σχεδιασμός υποδομών

Γ) ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ
- Επιτάχυνση της ολοκλήρωσης των διαδικασιών αδειοδότησης
- Μονοαπευθυντική θυρίδα για την ανάπτυξη υπεράκτιων δικτύων

Δ) ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ
- Συμπερίληψη του συνολικού επενδυτικού κόστους

Από τη σύγκριση των επιλογών προκύπτει ότι καμία μεμονωμένη επιλογή δεν επαρκεί για την επίτευξη των καθορισμένων στόχων. Μια δέσμη προτιμώμενων επιλογών πολιτικής φαίνεται ότι είναι η πλέον κατάλληλη για την επίτευξη των στόχων με αναλογικό τρόπο, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στην έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων.

Ποιες απόψεις διατύπωσαν οι διάφοροι ενδιαφερόμενοι φορείς; Ποιος υποστηρίζει την κάθε επιλογή;

Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του ισχύοντος πλαισίου, πολλοί ενδιαφερόμενοι επισήμαναν την ανάγκη επικαιροποίησης των έξυπνων δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας. Ενώ αρκετές ομάδες ενδιαφερομένων, οι οποίες εκπροσωπούσαν κυρίως τους ΔΣΜ και τις ενώσεις του κλάδου, θεώρησαν σημαντική τη συμπερίληψη νέων υποδομών φυσικού αερίου, η στήριξη υπήρξε ανάμικτη, κυρίως από περιβαλλοντικές

ΜΚΟ. Όσον αφορά τη διακυβέρνηση και τον σχεδιασμό των υποδομών, οι ενδιαφερόμενοι δεν εξέφρασαν συγκεκριμένες απόψεις σχετικά με το μελλοντικό καθεστώς σχεδιασμού υπεράκτιων υποδομών, στηρίζοντας παράλληλα τις προσαρμογές στις αρμοδιότητες όσον αφορά τον σχεδιασμό υποδομών και ενισχύοντας την αξιολόγηση της βιωσιμότητας. Όσον αφορά την αδειοδότηση, οι ενδιαφερόμενοι επισήμαναν τις δυσκολίες που παρουσιάζει η πολύπλοκη και χρονοβόρα διαδικασία αδειοδότησης των υπεράκτιων έργων που εκτείνονται σε πολλές δικαιοδοσίες και ζήτησαν απλούστευση της διαδικασίας αδειοδότησης.

Γ. Επιπτώσεις της προτιμώμενης επιλογής

Ποια είναι τα οφέλη της προτιμώμενης επιλογής (ειδάλλως, των κυριότερων επιλογών);

Η εκτίμηση επιπτώσεων βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε μια ποιοτική προσέγγιση. Δεν κατέστη δυνατός ο ποσοτικός προσδιορισμός των επιπτώσεων όλων των επιλογών, λόγω της έλλειψης ειδικών ανά έργο δεδομένων, ιδίως για νέες κατηγορίες υποδομών. Επιπλέον, οι προτεινόμενες αλλαγές είναι κυρίως σταδιακές βελτιώσεις του ισχύοντος πλαισίου, το οποίο θεωρείται ότι λειτουργεί σχετικά καλά.

Η προσαρμογή του πεδίου εφαρμογής του μέσου με τη διασφάλιση της συνέπειας των κατηγοριών υποδομών με τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας θα μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου με τη στήριξη ενός βέλτιστου και αποδοτικού ενοποιημένου σχεδιασμού υποδομών, ο οποίος ελαχιστοποιεί επίσης τις δυνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Η επιτάχυνση της διαδικασίας αδειοδότησης θα καταστήσει επίσης δυνατή την ταχύτερη υλοποίηση βασικών έργων και, ως εκ τούτου, θα αποφέρει περιβαλλοντικά και κοινωνικοοικονομικά οφέλη.

Ποιο είναι το κόστος της προτιμώμενης επιλογής (ειδάλλως, των κυριότερων επιλογών);

Ο κανονισμός ΔΕΔ-Ε θεσπίζει ευνοϊκό πλαίσιο για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, προβλέποντας διαδικασία επιλογής έργων κοινού ενδιαφέροντος, τα οποία στη συνέχεια μπορούν να επωφεληθούν από διατάξεις που διευκολύνουν την υλοποίησή τους. Ως εκ τούτου, ο κανονισμός ΔΕΔ-Ε δεν επιβάλλει υποχρεώσεις ή κόστος στους οικονομικούς φορείς, αλλά θέτει απαιτήσεις για τους φορείς υλοποίησης ΕΚΕ, κυρίως τους ΔΣΜ και τους ΔΣΔ, οι οποίοι αποφασίζουν να υποβάλουν αίτηση για καθεστώς ΕΚΕ και στη συνέχεια να υπόκεινται σε ορισμένες υποχρεώσεις, κυρίως με τη μορφή υποχρεώσεων παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων. Επιπλέον, ο κανονισμός ΔΕΔ-Ε θεσπίζει υποχρεώσεις για τις αρμόδιες εθνικές αρχές και τις ρυθμιστικές αρχές όσον αφορά την αδειοδότηση, τα ρυθμιστικά κίνητρα και τη δημόσια συμμετοχή, καθώς και για τους φορείς εκμετάλλευσης δικτύων όσον αφορά τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό του δικτύου. Οι καταναλωτές επηρεάζονται κυρίως από τα τιμολόγια δικτύου για τη χρηματοδότηση επενδύσεων στην βάση στοιχείων ενεργητικού για ρυθμιστικούς σκοπούς (RAB). Η στοχευμένη χρήση του μέσου ΔΕΔ-Ε σε συνδυασμό με επιλεκτική στήριξη από τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» μπορεί να συμβάλει στην ελάφρυνση αυτού του κόστους για τους καταναλωτές, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τον κίνδυνο μη αξιοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού.

Ποιες είναι οι επιπτώσεις στις ΜΜΕ και στην ανταγωνιστικότητα;

Δεν προσδιορίζονται άμεσες επιπτώσεις για τις ΜΜΕ όσον αφορά τη συμμόρφωση ή το διοικητικό κόστος. Οι ΜΜΕ θα μπορούσαν να επωφεληθούν από την αύξηση της ανταγωνιστικότητας στους τεχνολογικούς τομείς που περιλαμβάνονται ή ενισχύονται στο μελλοντικό πλαίσιο ΔΕΔ-Ε (π.χ. υπεράκτια βιομηχανία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ψηφιακές υπηρεσίες ή υδρογόνο).

Θα υπάρξουν σημαντικές επιπτώσεις στους εθνικούς προϋπολογισμούς και στις εθνικές διοικήσεις;

Ο αυξημένος συντονισμός και ο εξορθολογισμός των υφιστάμενων δομών εντός των αρμόδιων αρχών των

κρατών μελών που είναι επιφορτισμένες με την επιλογή και την υλοποίηση των ΕΚΕ θα οδηγήσουν σε περαιτέρω βελτίωση της αποτελεσματικότητας.
Θα υπάρξουν άλλες σημαντικές επιπτώσεις;
Το κόστος συμμόρφωσης θα μειωθεί ως αποτέλεσμα των προτεινόμενων μέτρων REFIT, όπως ο εξορθολογισμός των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων, η αποτελεσματικότερη παρακολούθηση και η εξαίρεση από τις απαιτήσεις πριν από τη διαβούλευση, εάν καλύπτονται ήδη από τους εθνικούς κανόνες στο πλαίσιο των ίδιων ή υψηλότερων προτύπων που προβλέπονται στον κανονισμό ΔΕΔ-Ε.
Αναλογικότητα;
Η δέσμη των προτιμώμενων επιλογών πολιτικής θεωρείται ανάλογη των επιδιωκόμενων σκοπών.
Δ. Παρακολούθηση
Πότε θα επανεξεταστεί η πολιτική;
Το 2026, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί επανεξέταση της αποτελεσματικότητας της νέας νομοθεσίας όταν η δεύτερη διαδικασία επιλογής ΕΚΕ θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί βάσει του νέου πλαισίου.